

Sisäasiainministeriö

00023 Valtioneuvosto

LAUSUNTO PELASTUSLAINMUUTOKSESTA

Lausunnonantajasta

Asunto-, toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI ry kokoaa yhteen kiinteistöjen ja infrastruktuurin omistaja-, rakennuttaja-, käyttäjä-, sijoittaja- ja palveluntuottajaorganisaatiot. RAKLI toimii kiinteistö- ja rakentamisalan vaikuttajana, kehittäjänä, ammattilaisten verkottajana sekä tiedon tuottajana.

Yleistä

Kiitämme mahdollisuudesta tulla kuulluksi pelastuslain uudistamishankkeesta, jossa väestönsuojelujaoston tehtävänä on ollut tehdä ehdotus säännösten tarkistamisesta koskien väestönsuojien rakentamista ja väestönsuojelusäännöstön ajantasaistamista vastaamaan poikkeusoloihin varautumista koskevaa muuta säännöstöä ja suunnittelukäytäntöjä.

RAKLIa ja sen jäseniä, jotka käytännössä rahoittavat väestönsuojien rakentamisen, ei ole toistaiseksi kuultu ehdotuksen valmistelussa. Olisimme toivoneet, että olisimme voineet olla jo aiemmassa vaiheessa mukana kertomassa näkemyksiämme ja kuulemassa niitä perusteluja, jotka ovat johdaneet nyt esitetyn sisältöiseen ehdotukseen.

On toki hyvä, että saamme mahdollisuuden antaa kommenttimme tässä vaiheessa lainvalmistelua. Aikataulu kommentoinnille oli kuitenkin niin tiukka, ettei meillä ole ollut mahdollisuutta selvittää ehdotuksen vaikutuksia niin laajasti kuin olisimme halunneet ja olisi ollut tarpeellista. Nyt olevassa esityksessä on useita jäsenkuntaamme vaikuttavia ehdotuksia, joiden taustat jäävät hieman epäselviksi, joten niiden arviointi on hankalaa. Seuraavassa on esitetty joitakin yleisiä huomioita esitetyistä muutoksista.

Väestönsuojien rakentaminen

Näkemyksemme mukaan kiinteistönomistajiin kohdistuvaa velvoitetta rakentaa väestönsuojia tulisi tarkastella monipuolisesti ottaen huomioon toisaalta ne uhat, joilta väestö halutaan suojata ja toisaalta ne uudetkin ratkaisut, jotka ovat käytössä tai jotka voitaisiin ottaa käyttöön. Mielestämme tarkasteluun voitaisiin ottaa nykyistä ehdotusta laajemmin vaihtoehtoja kiinteistönomistajalle asetetulle väestönsuojan rakentamisvelvoitteelle.

Väestön suojaaminen ja varautuminen onnettomuus- ja kriisitilanteisiin on tärkeää. Jokaisella kansalaisella tulee olla mahdollisuus suojautua riippumatta asuin- tai työskentelypaikasta. Se täyttääkö, nykyinen tai nyt ehdotettu väestönsuojaaminen tämän vaatimuksen, tulisi mielestämme ottaa uudelleen arvioitavaksi. Samalla voitaisiin selvittää, löytyykö kiinteistökohtaisia väestönsuojia kustannustehokkaampia ja parempia ratkaisuja väestönsuojaamiseen.

Kiinteistökohtaiset väestönsuojat eivät kaikissa onnettomuustilanteissa välttämättä ole hyviä ratkaisuja. Olemassa olevien tai rakennettavien huoneistojen tiiviiden ja ilmastoinnin kehittäminen esim. ilmassa leviävien saasteiden varalle voisi olla kustannustehokkaampi ja turvallisempi ratkaisu.

Seuraavassa on esitetty ehdotuksiamme väestönsuojajärjestelmän kehittämiseksi.

1. Nykyisenkaltaisesta Kiinteistökohtaisesta väestönsuojien rakentamisvelvoitteesta luovutaan

Ehdotamme, että yleisestä nykyisenkaltaisesta väestönsuojien rakentamisvelvollisuudesta luovutaan kokonaan ja väestönsuojaaminen toteutetaan tarpeen mukaan yleisissä väestönsuojissa, jotka toteutetaan verovaroin.

Tälläkin hetkellä pientaloalueilla toteutetaan väestönsuojaaminen yhteisien väestönsuojien avulla tai väestönsuojia ei ole ollenkaan. Kun kansalaisten suojaaminen on kuitenkin yksi yhteiskunnan perusvelvoitteista, sen tulisi koskea kaikkia kansalaisia yhdenvertaisesti riippumatta siitä, millaisessa kiinteistössä he asuvat tai työskentelevät. Väestönsuojien osalta yhdenvertainen kohtelu voitaisiin toteuttaa verovaroin rakennettavien yhteisien väestönsuojien. Erityisesti riskikohteiden väestönsuojelu tulisi ensisijaisesti

hoitaa verovaroin toteuttavissa yhteissuojissa. Jos yhteisiä väestönsuojia ei voida toteuttaa kaikissa tarpeellisissa paikoissa, myös kiinteistökohtaisten suojien rakentamiseen tulisi voida käyttää verovaroja. Näin taloudellinen yhdenvertaisuus ei vaarantuisi.

Yleiset väestönsuojat ovat yleensä kooltaan suurempia ja siten niiden hyötykäyttö muuna aikana on huomattavasti helpompaa esim. urheiluhalleina kuin kiinteistökohtaisten pienien väestönsuojien.

2. Ellei yleisestä väestönsuojien rakentamisvelvollisuudesta luovuta, velvollisuuden rajaa muutetaan

Jos vielä tässä vaiheessa ei jostain perustellusta syystä nähdä mahdolliseksi luopua kokonaan kiinteistön rakennuttajalle tulevasta velvoitteesta, velvoitteen sisältöä tulisi muuttaa. Velvoite rakentaa väestönsuoja tulisi mielestämme koskea vain asuinrakennuksia (betonitalot) yli 2000 h-m² (ka 50 asukasta) ja muita yli 5000 h-m². Väestönsuojalle varattava määrä tulisi olla enintään 1 % huoneistoalasta. Nämä muutokset vastaisivat asumisväljyydessä viimeisten vuosikymmenten aikana tapahtuneita muutoksia.

Väestönsuojien rakentaminen tulisi mahdollistaa siten, että vältetään kiinteistön toiminnallisuuteen, energiankäyttöön ja rakennusoikeuteen liittyvät haittavaikutukset. Lisäksi väestönsuojien rakentamisvelvoitteiden osalta on tarpeen luoda menettely, joka on yhdenvertainen yhdenvertainen kaikille rakennuttajille ja kiinteistönomistajille.

Lisäksi tulisi sallia väestönsuojien rakentamiseen vaihtoehtoja kuten esim. rakennusten ilmastointisuodatus tai suojapaikat yleisestä väestönsuojasta.

3. Vanha rakennuskanta ja väestönsuojien käyttö

Vanhan rakennuskannan peruskorjauksen ja lisärakentamisen yhteydessä ei pidä vaatia väestönsuojien rakentamista, koska se tulisi suhteettoman kalliiksi ja estäisi useissa tapauksissa korjaukset kokonaan. Tältä osin jaoston ehdotus on perusteltu.

Väestönsuojien rauhanaikaisen käytön edistämiseksi niiden käyttöönottoaikaa suojakäyttöön on syytä pidentää vähintäänkin ehdotettuun 72 tuntiin. Mahdollinen suojakäyttö voinee tulla kyseeseen vain tilanteessa, joka

voidaan ennakoida jo hyvissä ajoin ennen tilannetta. Siten myös suojien säännönmukaisesta tarkastuksesta voitaneen luopua.

Jos väestönsuojien tarkastuksista ei tässä vaiheessa voida luopua, esitämme, että jatkettaisiin tarkastusten suhteen samaa menettelyä kuin tälläkin hetkellä. Tarkastukset tulisi jatkossakin tehdä viranomaisten toimesta verovaroilla, eikä tulisi siirtyä lakiehdotuksen mukaiseen kiinteistönomistajan omalla kustannuksella suoritettavaan tarkastustoimintaan.

4. Väliaikainen poikkeus väestönsuojan rakentamisvelvoitteesta

Nykyisessä suhdannetilanteessa tulisi pyrkiä karsimaan esteitä ja hidasteita rakentamisesta ja korjaamisesta. Mielestämme tulisi pikaisesti selvittää, voidaanko väestönsuojan rakentamisvelvoitteita välittömästi lieventää tai poistaa kokonaan määrääjäksi rakentamisen edistämiseksi. Samalla voitaisiin selvittää muut suojausvaihtoehdot, jotka voivat olla nyt ehdotettuja kustannustehokkaampia ja väestönturvallisuuden kannalta parempia.

Lopuksi

Toivomme, että väestönsuojeluun liittyvät vaihtoehdot selvitetään nykyistä laajemmin. Teemme mielellämme yhteistyötä kaikkien osapuolten kannalta parhaan ja tehokkaimman ratkaisun löytämiseksi.

Asunto-, toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI ry

Raimo Seppälä
tekninen johtaja

Helena Kinnunen
johtava lakimies

